

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İYİ TARIM UYGULAMALARI KODU VE TEBLİĞİ

Çalışma Grup Sorumlusu

31.10.2016

NİTRAT DİREKTİFİ VE AB UYUM SÜRECİ

AB Mevzuatı

Nitrat Direktifi, 1991

Council Directive 91/676/EEC concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources

Amaç: Tarımsal kaynaklardan gelen nitratın neden olduğu yada başlattığı su kirlenmesini azaltma ve bu kirlenmenin daha fazla ilerlemesini önlemektir.

Türkiye Ulusal Mevzuat

Tarımsal Kaynaklı Nitrat Kirliliğine Karşı Suların Korunması Yönetmeliği, 18 Şubat 2004 tarih ve 25377 sayılı Resmi Gazetede ve revize edilerek 23 Temmuz 2016 tarihli ve 29779 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.)

Amaç: Tarımsal kaynaklı nitratın suda neden olduğu kirlenmenin tespit edilmesi, azaltılması ve önlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

NİTRAT DİREKTİFİNİN HÜKÜMLERİ VE AB UYUM SÜRECİ

SU KALİTESİ İZLEME ÇALIŞMALARI

• 2005-2023

İYİ TARIM UYGULAMALARI KODU HAZIRLAMA ÇALIŞMALARI

• 2011-2016

NİTRATA HASSAS BÖLGELERİN BELİRLENMESİ ÇALIŞMALARI

• 2011-2017

TARIMSAL EYLEM PLANLARI VE MÜZAKERE ÇALIŞMALARI

• 2016-2018

KAPASİTE GELİŞTİRME VE FARKINDALIK ÇALIŞMALARI

• 2012-2023

Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma Daire Başkanlığı

NİTRAT DİREKTİFİ VE AB UYUM SÜRECİ

TARIMSAL KAYNAKLI NİTRAT KİRLİLİĞİNE KARŞI SULARIN KORUNMASI YÖNETMELİĞİ'NİN TEMEL HÜKÜMLERİ

- Kirlenmiş yada kirlenme tehdidi altındaki suların belirlenmesi
- İyi Tarım Uygulamaları Kodunun hazırlanması
- Nitrate Hassas Bölgelerin belirlenmesi
- Tarımsal Eylem Planlarının oluşturulması
- İzleme Ağı ve Raporlama Sisteminin kurulması

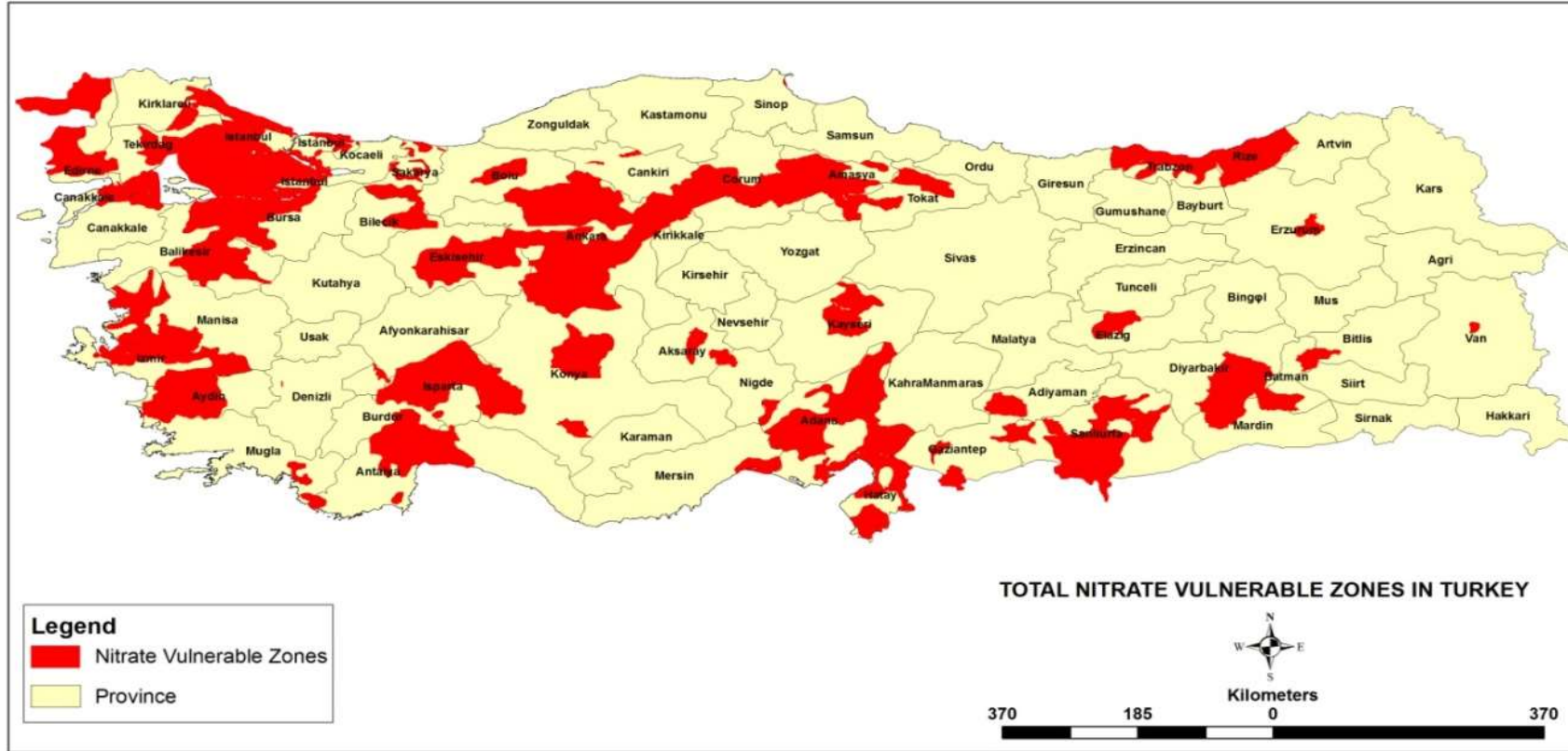
Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma Daire Başkanlığı

NİTRATA HASSAS BÖLGELER

Nitrata Hassas Bölge: Ötrofik olduğu belirlenen veya gerekli önlemler alınmazsa yakın gelecekte ötrofik hale gelebilecek doğal tatlı su göllerine, diğer tatlı su kaynaklarına, haliçler ve kıyı sularına etki eden karasal bölgelerdir.

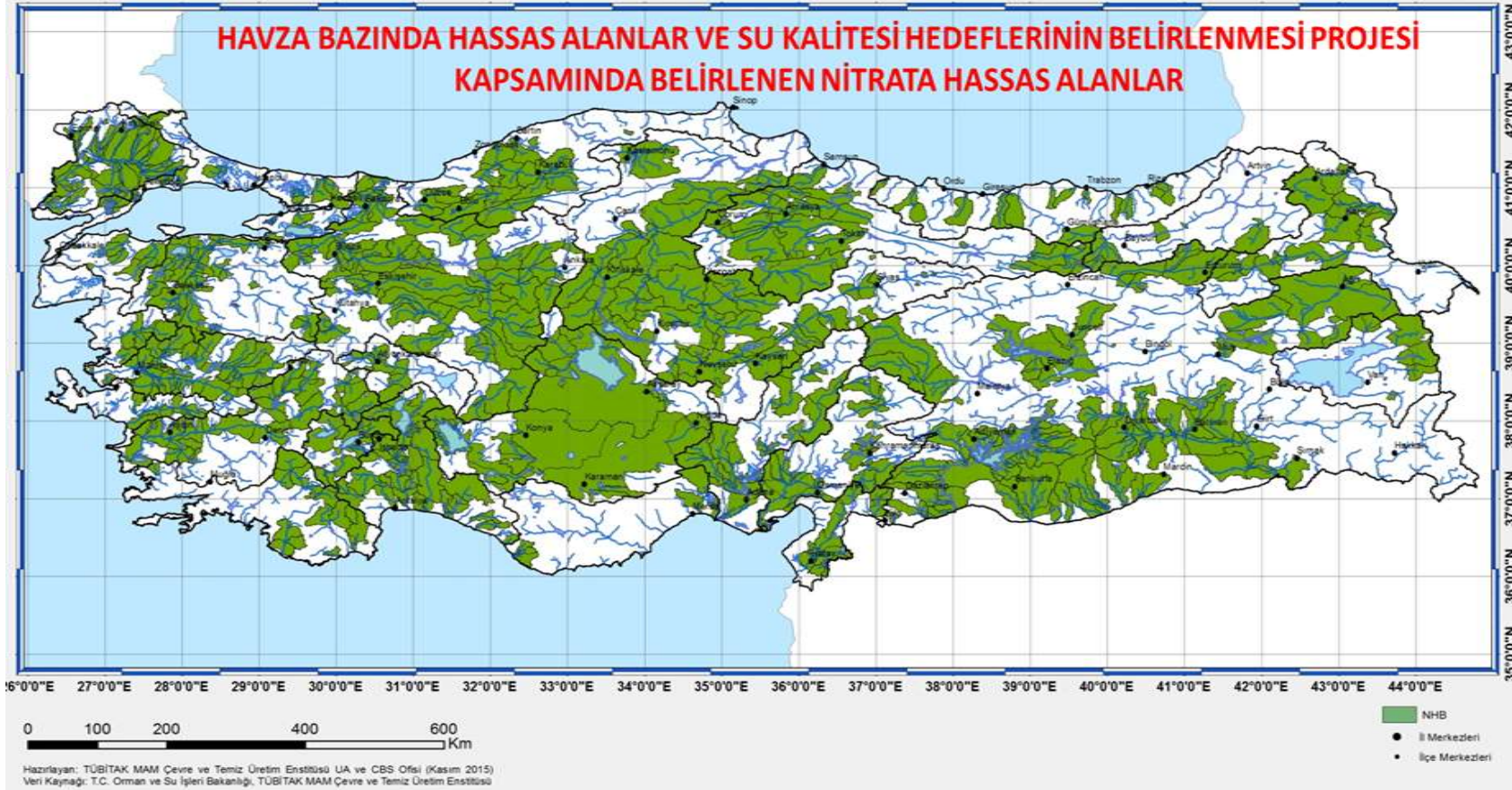
NİTRAT DİREKTİFİNİN UYGULANMASI PROJESİ KAPSAMINDA BELİRLENEN POTANSİYEL NİTRATA HASSAS BÖLGELER

Proje kapsamında 2011 yılında Nitrate Hassas Bölgeler taslak olarak belirlenmiş olup, bu taslakta 53 ilde ve 24 nehir havzasında “Nitrate Hassas Bölge” tespit edilmiştir. Bu değer toplam ülke yüzölçümünün % 19.02’ sine tekabül etmektedir.

Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma Daire Başkanlığı

HAVZA BAZINDA HASSAS ALANLAR VE SU KALİTESİ HEDEFLERİNİN BELİRLENMESİ PROJESİ KAPSAMINDA BELİRLENEN NİTRATA HASSAS ALANLAR

Proje kapsamında 2016 yılında Nitrate Hassas Bölgeler taslak olarak belirlenmiş olup, Bu değer toplam ülke yüzölçümünün % 40-45 sine tekabül etmektedir. Nitrate hassas bölgeler

Bakanlığımız ve Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından müştereken belirlenecektir.

Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma Daire Başkanlığı

İYİ TARIM UYGULAMALARI KODU

Nitrat Direktifi gereği; tarımsal üretimden kaynaklanan kirliliğe karşı suların korunması amacıyla, tarımsal faaliyetleri yaparken çiftçiler tarafından doğal kaynakların korunması adına uygulanması gereken metod ve kuralları ifade eder.

İyi Tarım Uygulamaları Kodunun amacı, sularda nitrat kirliliğini azaltmak için tarım arazisine uygulanan gübrenin yönetimi ile yer altı ve yüzey suyu kaynaklarındaki nitrat konsantrasyonunun 50 mg NO₃/L miktarını geçmemesini ve ötrofikasyonun önlenmesini sağlamaktır.

Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma Daire Başkanlığı

İYİ TARIM UYGULAMALARI KODU

İYİ TARIM UYGULAMALARI KODU

İYİ TARIM UYGULAMALARI KODUNUN TEMEL PRENSİPLERİ

Kapalı Dönemler

- Gübrelerin toprağa uygulanmasının uygun olmadığı dönemle

Gübre Uygulama Koşulları

- Eğimli arazilere gübre uygulama yöntem ve koşulları,
- Suyla doymuş, sele maruz kalmış, donmuş veya karla kaplı toprağa gübre uygulama koşulları,
- Su yatakları ve kaynaklarına yakın arazilere gübre uygulama koşulları

Hayvansal Gübre Depolarının Niteliği ve Kapasitesi

- Depolanmış hayvan gübresi ve silaj gibi bitki materyallerinden kaynaklanan sızıntı sularının, yüzey akış ve yeraltına sızarak sularda meydana getirebileceği kirliliği önlemeyi amaçlayan depolama ünitelerinin niteliği ve kapasitelerinin belirlenmesi

Gübre Uygulama Yöntemleri

- Kimyasal ve hayvansal gübrelerin doğru uygulama miktarlarının belirlenerek, toprağa homojen bir şekilde dağılımının sağlanması, böylece topraktan yıkanarak suya karışacak miktarların kabul edilebilir düzeyde kalmasını sağlayacak uygulama yöntemlerinin belirlenmesi

Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma Daire Başkanlığı

İYİ TARIM UYGULAMALARI KODU

İYİ TARIM UYGULAMALARI KODUNUN TEMEL PRENSİPLERİ

Tarımsal Arazi Yönetimi

- Ekim nöbeti
- Minimum Bitki Örtüsü, Erozyon kontrolü ve toprak işleme, malçlama, Anız Yönetimi

Gübre Planları ve Kullanılan Gübre Kayıtları

- Gübreleme planlarının tarımsal işletme düzeyinde yapılarak kullanılan gübrelerin kaydının tutulmasını,

Tarımsal Kaynaklı Kirliliği Önlemeye Yönelik Sulama Yönetimi

- Sulama sistemlerinin bulunduğu bölgelerde, yüzey akışlarından ve suyun bitki kök sisteminin altına inmesinden meydana gelen su kirliliğinin önlenmesini,

Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma Daire Başkanlığı

İYİ TARIM UYGULAMALARI KODU

Nitrat Direktifinin Uygulanması Projesinin Teknik Asistanlık bileşeni kapsamında 2011 yılında ilk taslak İyi tarım Uygulamaları Kodu hazırlanmıştır.

Bakanlığımızca 16/04/2013 tarih ve 662 sayılı olur ile İyi Tarım Uygulamaları Kodu Taslağı;

- Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü,
- Hayvancılık Genel Müdürlüğü,
- Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü,
- Tarım Reformu Genel Müdürlüğü,
- Toprak Gübre ve Su Kaynakları Merkez Araştırma Enstitüsü
- Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüklerinin personellerinden oluşan komisyon tarafından hazırlanmıştır.

Ankara Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi bünyesinde görev yapan öğretim görevlileri de büyük katkılarda bulunarak çalışmalara dahil olmuşlardır.

İYİ TARIM UYGULAMALARI KODU

AB Mevzuatı

Türkiye Ulusal Mevzuat

Nitrat Direktifi, 1991

Madde 4: Üye devletler, bu Direktifin tebliğinden itibaren iki yıllık dönem içinde şunları yapacaklardır:

a) Çiftçiler tarafından gönüllü uygulanmak üzere en azından EKII A'da sözü edilen unsurları içine alan hükümler içeren iyi tarım uygulamaları kodunu oluşturmak

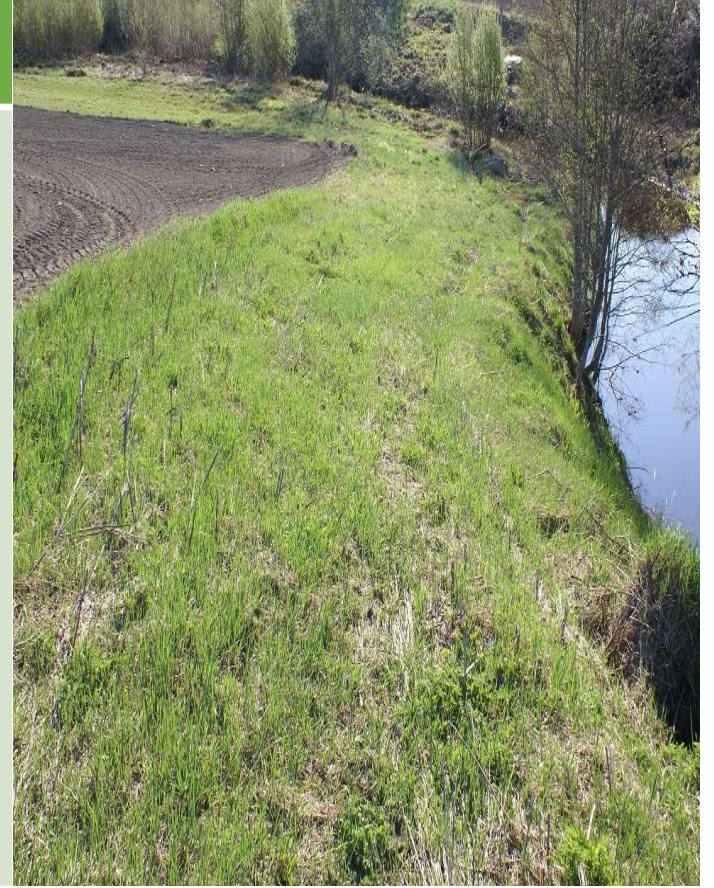
Tarımsal Kaynaklı Nitrat Kirliliğine Karşı Suların Korunması Yönetmeliği, 18 Şubat 2004 tarih ve 25377 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.
(Revize edilerek 23 Temmuz 2016 tarihli ve 29779 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.)

Madde 7 : Suların tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan kirliliğe karşı korunmasına yönelik çiftçiler tarafından alınması gereken tedbirleri içeren iyi tarım uygulamaları kodu, bu Yönetmeliğin yayımlandığı tarihten itibaren iki yıllık dönem içinde Bakanlık tarafından yayımlanacak tebliğ ile ilan edilir.

İyi Tarım Uygulamaları Kodu Tebliği

Amaç: Sularda tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliğini önlemek ve azaltmak için çiftçiler tarafından uyulması gereken usul ve esasları düzenlemektir.

Hukuki Dayanak: Tarımsal Kaynaklı Nitrat Kirliliğine Karşı Suların Korunması Yönetmeliğinin 7 nci maddesi hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır

İyi tarım uygulamaları kodunun genel kuralları

MADDE 5

(1) İyi tarım uygulamaları kodu; sularda tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliğinin önlenmesine yönelik arazi yönetimi, bitki besin maddesi yönetimi, hayvansal gübre yönetimi, sulama yönetimi, bitki koruma ürünleri yönetimi ve işletmede tutulması gereken kayıtlara ilişkin hükümleri içerir.

(2) İyi tarım uygulamaları kodunun uygulanması nitrata hassas bölgelerde zorunludur.

İyi tarım uygulamaları kodunun genel kuralları

MADDE 5

(3) Nitrata hassas bölgelerde, yılda 1600 kg ve üzeri azot üreten hayvancılık işletmeleri ile yeter gelimli tarımsal arazi büyüklüğüne sahip tarımsal işletmeler, yürüttüğü tarımsal faaliyete göre hayvansal gübre deposu ve/veya gübreleme planı yapmakla yükümlüdür.

(4) Nitrata hassas bölgelerde, yılda 1600 kg'dan az azot üreten hayvancılık işletmeleri için hayvansal **gübre deposu ve gübreleme planına yönelik** hükümleri uygulamak zorunlu olmayıp, gönüllülük esastır. Ancak bu işletmeler, bunun dışındaki tüm hükümleri uygulamakla yükümlüdür.

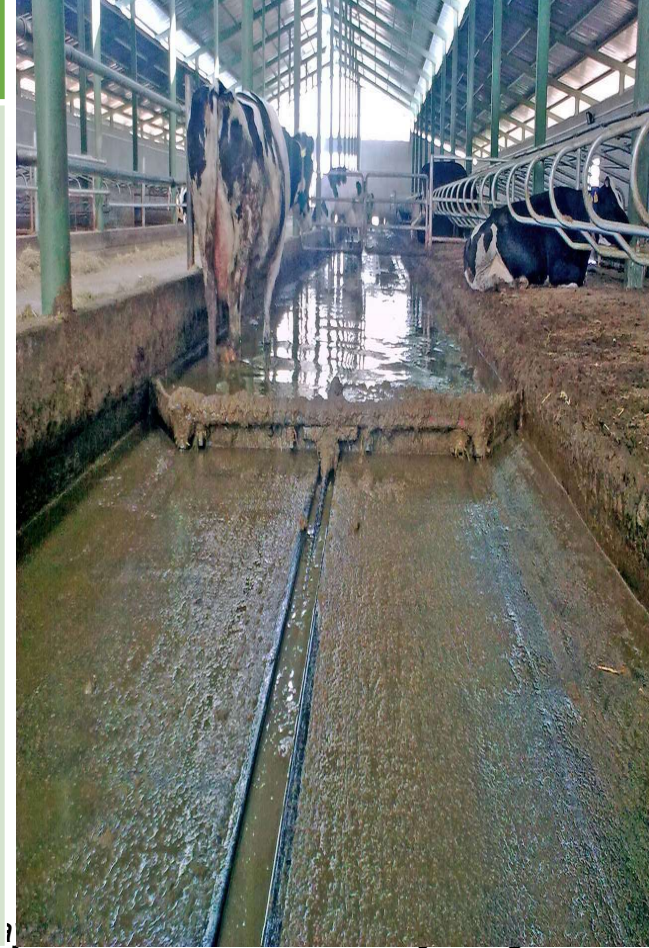

İyi tarım uygulamaları kodunun genel kuralları

MADDE 5

(5) İyi tarım uygulamaları kodunun uygulanması nitrata hassas olmayan bölgelerde gönüllülük esasına dayanır. Ancak nitrata hassas olmayan bölgelerde yılda 3500 kg ve üzeri azot üreten hayvancılık işletmeleri, hayvansal gübreyi kapalı dönem boyunca depolamak ve hayvansal gübre yönetim planı yapmakla yükümlüdür.

(6) Nitrata hassas bölgelerde yılda 1600 kg ve üzeri azot, nitrata hassas olmayan bölgelerde ise yılda 3500 kg ve üzeri azot üreten hayvancılık işletmeleri ile yeter gelirli tarımsal arazi büyüklükleri dikkate alınarak belirlenmiş olan tarımsal arazi büyüklüğüne sahip tüm tarımsal işletmeler, iyi tarım uygulamaları kodu yetkilisinden Kodun uygulamaları ile ilgili teknik destek almalıdır.

İYİ TARIM UYGULAMALARI KODU TEBLİĞİ

İyi tarım uygulamaları kodu kapsamında hayvansal gübre deposu ve gübreleme planı yapması gereken tarım işletmelerinin belirlenmesi

MADDE 6 - (1) Hayvansal gübre deposu ve gübreleme planı yapacak tarımsal işletmeler il/ilçe Müdürlükleri tarafından belirlenir.

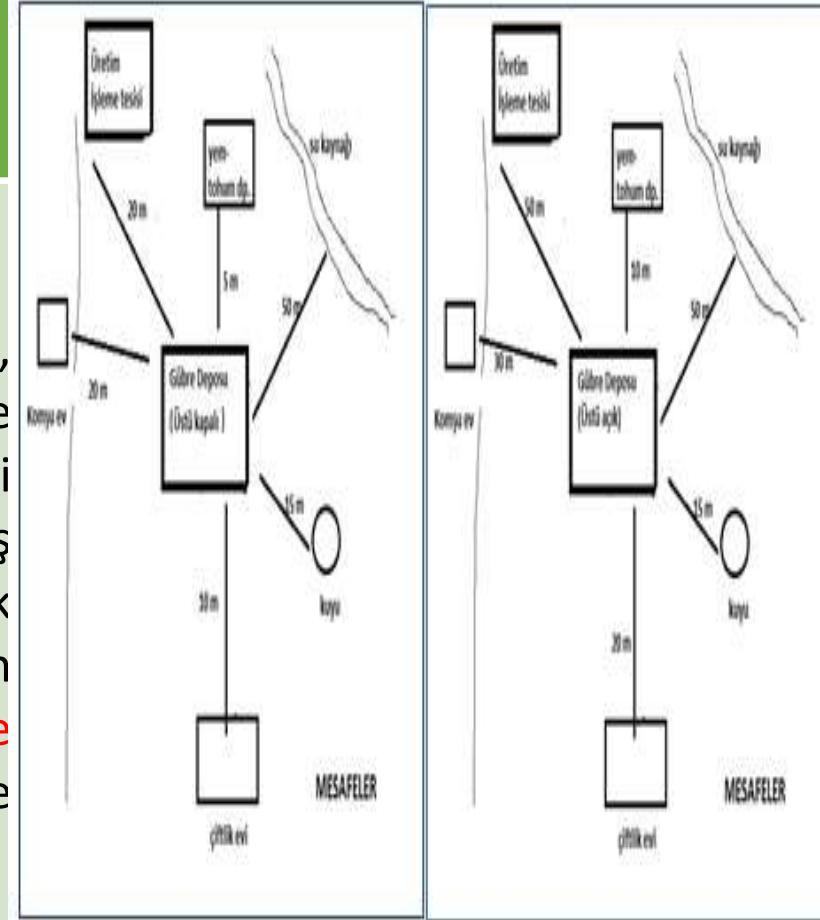
- a) İyi tarım uygulamaları kodunu uygulayacak tarımsal işletmeler, faaliyetleri ile ilgili Bakanlığın kayıt sistemlerine kayıtlı olmalıdır.
- b) Tarımsal işletmede üretilen toplam azot, işletmedeki hayvanlardan elde edilen ve/veya işletmeye dışardan gelen hayvansal gübrede bulunan azottan oluşur.

İyi tarım uygulamaları kodu kapsamında hayvansal gübre deposu ve gübreleme planı yapması gereken tarım işletmelerinin belirlenmesi

MADDE 6 –

d) Nitrata hassas bölgelerde yılda 1600 kg ve üzeri azot, nitrata hassas olmayan bölgelerde ise yılda 3500 kg ve üzeri azot üreten hayvancılık işletmeleri ile yeter geliri tarımsal arazi büyüklükleri dikkate alınarak belirlenmiş olan tarımsal arazi büyüklüğüne sahip yeni kurulacak tarımsal işletmeler, iyi tarım uygulamaları koduna uygun olarak planlanmalıdır. Mevcut işletmeler ise **4 yıl içinde** iyi tarım uygulamaları koduna uyumlu hale gelmekle yükümlüdür.

Eğitim ve belgelendirme faaliyetleri

MADDE 7 (1) Bakanlık tarafından düzenlenen iyi tarım uygulamaları kodu eğitimine katılım sağlayarak başarılı olan kişiler, **iyi tarım uygulamaları kodu yetki belgesini** almaya hak kazanır.

(2) İyi tarım uygulamaları kodu kapsamında yer alan konularda çiftçilere yönelik olarak eğitim ve yayım faaliyetleri gerçekleştirilir

Destekler ve ilgili yaptırımlar

MADDE 9 - (1) Sularda tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan kirliliği azaltmaya ve önlemeye yönelik tedbirlerle ilgili olarak yapılacak destekler 5488 sayılı Tarım Kanunu kapsamında belirlenir.

İYİ TARIM UYGULAMALARI KODU VE TARIMSAL DESTEKLER

KIRSAL KALKINMA YATIRIMLARININ DESTEKLENMESİ PROGRAMINDA İYİ TARIM UYGULAMALARI KODUNA YER VERİLMESİ

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ 21.10.2016 tarihinde yayımlanmıştır.(Tebliğ No:2016/37) ;

- Hayvansal gübrelerin depolanması, işlenmesi ve paketlenmesi
- Hayvancılık işletmelerinde sızdırmazlık koşulunu yerine getirilmesi şartı ile gübre depoları destekleme kapsamına alınmıştır.

İYİ TARIM UYGULAMALARI KODU VE TARIMSAL DESTEKLER

KIRSAL KALKINMA YATIRIMLARININ DESTEKLENMESİ PROGRAMINDA İYİ TARIM UYGULAMALARI KODUNA YER VERİLMESİ

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Uygulama Rehberi(11. etap)

1) Ekonomik Yatırım konuları kapsamında;

Tarımsal üretime yönelik sabit yatırımlar başlığı altında:

Büyükbaş süt üretimi ve besi için yapılacak yeni tesis başvurularında, ahır ve sabit süt sağım ünitesi birlikte projelendirilecektir. Bilgisayarlı sürü yönetimine sahip sağım ünitesi veya komple sistem süt sağım ünitesi, **gübre sıyırıcı, gübre çukuru**, yem karma makinesi (sabit/hareketli), yem deposu, süt soğutma tankı, buzağı kulübeleri, hayvan bakım sehpası, silaj çukuru, doğumhane, buzağı bakım ünitesi ve padok gibi unsurlar hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

İYİ TARIM UYGULAMALARI KODU VE TARIMSAL DESTEKLER

KIRSAL KALKINMA YATIRIMLARININ DESTEKLENMESİ PROGRAMINDA İYİ TARIM UYGULAMALARI KODUNA YER VERİLMESİ

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Uygulama Rehberinde (11. etap)

1) Ekonomik Yatırım konuları kapsamında;

Hayvansal ve bitkisel orijinli **gübrelerin işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması, hibe desteği kapsamında;**

Hayvansal ve bitkisel orijinli **gübrelerin işlenmesi ve paketlenmesine yönelik yeni tesis, kapasite artırımı - teknoloji yenileme ile tamamlama proje başvurularına hibe desteği** verilmektedir. Ancak yeni tesis veya tamamlama hibe başvurularında sunulan projede mutlaka işleme ve paketleme üniteleri birlikte yer almalıdır. Hayvansal ve bitkisel orijinli gübrelerin her biri için tek başvuru yapılabileceği gibi iki konuyu birlikte içeren başvuru da yapılabilir.

İYİ TARIM UYGULAMALARI KODU VE TARIMSAL DESTEKLER

KIRSAL KALKINMA YATIRIMLARININ DESTEKLENMESİ PROGRAMINDA İYİ TARIM UYGULAMALARI KODUNA YER VERİLMESİ

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Uygulama Rehberinde (11. etap)
2) Kırsal ekonomik altyapı yatırım konularından;

Çiftlik gübresi depolama ve/veya işleme ve dağıtma sistemleri, çiftlik gübresi depolama ve/veya işleme tesisi olanlara çiftlik gübresi dağıtma sistemleri (tüm imalatlar TSE, yürürlükteki teknik mevzuata, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yapı işleri genel teknik şartnamesine uymalıdır, kullanılacak yapı malzemesi sızdırmaz ve sülfata dayanıklı olmalıdır)

Konuların destekleme kapsamına alınması tarımsal kaynaklı nitrat kirliliğinin en önemli kaynağı olan hayvansal gübrelerin depolanması, işlenmesi ve uygun koşullarda araziye uygulanmasıyla kirliliğin önlenmesine katkı sağlanacaktır.

İYİ TARIM UYGULAMALARI KODUNUN UYGULANDIĞI PROJELER

GEF

- ANADOLU SU HAVZALARI REHABİLİTASYON PROJESİ
- (KARADENİZDE TARIMSAL KİRLİLİĞİN ÖNLENMESİ BİLEŞENİ) (GEF)

MATRA

- NİTRAT DİREKTİFİNİN TÜRKİYE'DE UYGULANMASI PROJESİ (MATRA)

IPA 2007

- NİTRAT DİREKTİFİ UYGULAMA PROJESİ (IPA 2007)

PROJELERDE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma Daire Başkanlığı

PROJELERDE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma Daire Başkanlığı

PROJELERDE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma Daire Başkanlığı

ÇALIŞTAYIN AMACI

ÜLKEMİZ DOĞAL KAYNAKLARININ SÜRDÜRÜLEBİLİR KULLANIMINI SAĞLAMAK AMACIYLA YÜRÜRLÜĞE GİREN TARIMSAL KAYNAKLI NİTRAT KİRLİLİĞİNE KARŞI SULARIN KORUNMASI YÖNETMELİĞİ VE BU YÖNETMELİĞİN GEREĞİ OLARAK HAZIRLANAN İYİ TARIM UYGULAMALARI KODU, GELECEK NESİLLERE TEMİZ BİR SU BIRAKMAK İÇİN ÖNEMLİ BİR ADIM OLACAKTIR.

BU AMAÇLA GÖRÜŞ, ÖNERİ VE DESTEKLERİNİZDEN BU AŞAMADA VE TEBLİĞİN UYGULANMASI AŞAMASINDA BAKANLIK OLARAK HER ZAMAN FAYDALANILACAKTIR.

TEŞEKKÜRLER